

Str.169 16. Akt oskarżenia z dnia 29 września 1911 r. przeciwko 27 członkom Tow. śpiewu "Harmonia" za śpiewanie zakazanych pieśni polskich.

Pierwszy Prokurator
16 J 31/11

Bytom, dnia 29 września 1911r.

27

Sprawa wojskowa.

Ad 15 młodociany.

O s k a r ż e n i e

Prokuratury przy Królewskim Sądzie Okręgowym
w Bytomiu na G.Sl.

- 1. Kupca Stanisława Popielińskiego z Frydenshuty, ul. Chebska nr 22, urodz. dnia 9 listopada 1877 r. w Cerekwicy, powiat Jarocin, wyznania katolickiego, kawalera,
- 2. robotnika hutniczego Jana Fillę z Frydenshuty, ul. Dobrej Nadziei, rodz. dnia 20 listopada 1891 r. w Naczysławicach, powiat Koźle, wyznania katolickiego,
- 3. robotnika hutniczego Antoniego Zogorskiego z Pniakow urodz. dnia 29 kwietnia 1877 r. w Srednich Łaziskach, powiat Pszczyna, żonatego, wyznania katolickiego, nie byłego żołnierza,
- 4. dawniejszego redaktora Ludwika Fillę z Biskupic, ul. Borsigwerk 64, urodz. dnia 12 sierpnia 1885 r. w Mikulczycach, powiat Tarnowskie Góry, wyznania katolickiego, kawalera, nie byłego żołnierza,
- 5. robotnika hutniczego Emila Baera z Frydenshuty, ul. Dobrej Nadziei, urodz. dnia 19 kwietnia 1890 r. w Frydenshucie, powiat Bytom G.Sl. wyznania katolickiego, poborowego,
- 6. robotnika hutniczego Augustyna Lippicha z Frydenshuty, ul. Dobrej Nadziei 9, urodz. dnia 3 sierpnia 1889 r. w Frydenshucie, powiat Bytom, wyznania katolickiego, poborowego,
- 7. robotnika hutniczego Alfonsa Lippicha z Frydenshuty, ul. Dobrej Nadziei 9, urodzonego dnia 28 października 1882 r. w Frydenshucie, powiat Bytom, wyznania katolickiego, kawalera,
- 8. ślusarza Henryka Kuzię z Frydenshuty, ul. Dobrej Nadziei 11, urodz. 11 lipca 1891 r. w Frydenshucie, powiat Bytom G.Sl., wyznania katolickiego, kawalera, poborowego,
- 9. robotnika hutniczego Roberta Bryma z Frydenshuty, ul. Dobrej Nadziei 10, urodz. dnia 12 lipca 1889 r. w Małej Kuźni, powiat Koźle, wyznania katolickiego, kawalera, poborowego,

10. robotnika hutniczego Franciszka Dworoka z Frydenshuty, ul. Sypialniana 3, urodz. dnia 25 lutego 1893 r. w Wirku, powiat Katowice, wyznania katolickiego, kawalera,

11. robotnika hutniczego Józefa Niesporoka z Frydenshuty, ul. Chebska 41, urodz. dnia 31 maja 1891 r. w Wirku, powiat Katowice, wyznania katolickiego, poborowego, kawalera,

Str.171

12. ślusarza Augustyna Sitkę z Frydenshuty, ul. Parkowa 10, urodzonego dnia 6 sierpnia 1883 r. w Załężu, powiat Katowice, żonatego, nie żołnierza,

13. pomocnika kowalskiego Karola Salamona z Kolonii Czarny Las nr 3, urodz. dnia 10 grudnia 1890 r. w Kolonii Czarny Las, powiat Bytom G.Sl., wyznania katolickiego, kawalera, poborowego,

14. robotnika kopanianego Ludwika Salamona z Kolonii Czarny Las nr 3, urodz. dnia 29 sierpnia 1889 r. w Kolonii Czarny Las, powiat Bytom G.Sl., wyznania katolickiego, kawalera, poborowego,

15. służącą Agnieszkę Mucównę z Rudy, urodz. dnia 21 stycznia 1894 r. w Bielszowicach-Pniakach, pow. Zabrze, wyznania katolickiego, niezamężną,

16. będącą bez zawodu Annę Niesporówną z Frydenshuty,

17. służącą Annę Kremcównę z Frydenshuty, ul. Czarnoleska 11, urodz. dnia 14 kwietnia 1893 r. w Królewskiej Hucie, wyznania katolickiego, niezamężną,

18. będącą bez zawodu Albinę Klepkównę z Frydenshuty, ul. Parkowa nr. 9, urodz. dnia 24 marca 1889 r. w Frydenshucie, wyznania katolickiego, niezamężną,

19. będącą bez zawodu Matyldę Klucznickównę z Frydenshuty, Huta Rozamunda nr. 2, urodz. dnia 18 lutego 1888 r. w Frydenshucie, powiat Bytom G.Sl., wyznania katolickiego, niezamężną,

20. będącą bez zawodu Martę Namysło z Frydenshuty, ul. Chebska 41, urodz. dnia 9 grudnia 1891 r. w Frydenshucie, powiat Bytom, G.Sl. wyznania katolickiego, niezamężną,

21. zamężną ślusarzową Marię Sitko z domu Hakuba z Frydenshuty, ul. Parkowa 10, urodz. dnia 10 września 1885 r. w Nowej Wsi, powiat Katowice, wyznania katolickiego, zamężną,

22. będącą bez zawodu Klarę Salatta z Frydenshuty, ul. Czarnoleska 5, urodz. dnia 27 września 1889 r. w Kolonii Czarny Las, powiat Bytom G.Sl, wyznania katolickiego, niezamężną,

Str.172

23. bonę do dzieci Agnieszkę Wawrzynkównę z Wirku, ul. Powiatowa 11, urodz. dnia 13 stycznia 1891 r. w Wirku, powiat Katowice, wyznania katolickiego, niezamężną, nie karaną,

24. zamężną górniczką Agnieszkę Sówczyńską w domu Widara z Frydenshuty, ul. Parkowa 6, urodz. dnia 14 stycznia 1874 r. w Wysokiej, powiat Olesno, wyznania katolickiego, zamężną,

25. zamężną Klarę Wiechoczkową z domu Sobczyk z Frydenshuty, ul. Sypialniana nr. 1, urodz. dnia 22 maja 1880 r. w Frydenshucie pow. Bytom G.Sl., wyznania katolickiego, zamężną,

26. robotniczkę hutniczą Bronisławę Badurzonkę z Bielszowic, dom Pański nr. 18, urodz. dnia 13 sierpnia 1888 r. w Zabrze, powiat Zabrze, wyznania katolickiego, niezamężną,

27. robotniczkę hutniczą Elżbietę Badurzanekę z Bielszowic, dom Pański nr. 18, urodz. dnia 7 listopada 1890 r. w Zabrze C., powiat Zabrze, wyznania katolickiego, niezamężną,

oskarża się:

że w maju 1911 r. w Rozbarku

I. oskarżeni do 1,2,3

1. wbrew rozporządzeniu policyjnemu o policyjnym nadzorze publicznych zabaw w dnia 19 maja 1891 r. zaniechali zgłosić urzędzeniu publicznej zabawy najmniej 24 godziny przed jej zaczęciem

i przez to równocześnie

2. wbrew rozporządzeniu policyjnemu o publicznych zabawach tanecznych z dnia 29 listopada 1857 r. urządzili publiczną zabawę taneczną bez osobnego, pisemnego zezwolenia miejscowej władzy policyjnej.

II. wszyscy oskarżeni wspólnie, a wymienieni ad 1,2,3 przez dalszą jeszcze samodzielną czynność

w sposób zagrażający spokojowi publicznemu podburzali różne klasy ludności do gwałtów przeciwko sobie.

Przekroczenia i występki, karalne według §§ 1,6,7 rozporządzenia policyjnego z dnia 19 maja 1891 r. /Dziennik Urzędowy str.152/ 2,4 rozporządzenia policyjnego z dnia 29 listopada 1857 : /Dziennik Urzędowy str.358/ 130,47,73,77 k.k.

Str.173

W y n i k   d o c h o d z e ń

W dniu 28 maja 1911 r. Tow. Spiewu "Harmonia" z Frydenshuty urządziło w sali "Städtische Aue" ^{112/} w Rozbarku zabawę, składającą się z przedstawiienia teatralnego, spiewu i tańców.

I. Zabawę zgłoszono w Urzędzie Okręgowym w Rozbarku tylko jako zamkniętą. Należało jednak zgłosić zabawę publiczną, a zabawa taneczna nie powinna była odbyć się bez pisemnego zezwolenia miejscowej władzy policyjnej, gdyż chodziło o publiczne urządzenie. Stowarzyszenie "Harmonia" liczyło wtedy około 110 członków. Według zeznania Popielińskiego wydrukowano 1200 zaproszeń i wysłano członkom stowarzyszenia, ich całemu pokrewieństwu

i inteligencji z Bytomia i okolicy". Udział wzięło około 500-700 osób. Już wynikająca stąd dysproporcja pomiędzy liczbą członków a liczbą dopuszczonych na zabawę daje poznać, że pomiędzy uczestnikami tego rodzaju stosunki nie istniały, jakie zakłada się przy istnieniu zamkniętego towarzystwa. To wynika jeszcze szczególnie z sposobu, w jaki zaproszenia wyszły. Wysłano je bez wyboru każdemu, o którym przyjęto, że zaproszenie może przyjąć. Tak otrzymali np. zaproszenie wdowa Raczkowa od kupca Ręki przy okazji zakupu u niego oraz górnik Kaczmarek przez pocztę, którzy nie byli w żadnym stosunku do stowarzyszenia i jego członków. Przy tym stanie rzeczy jest bez znaczenia, że wpuszczano tylko osoby zaopatrzone w zaproszenia. Gdy nadto wieczorem około godz. 6 min 30 jeszcze domagała się wpuszczenia jeszcze pewna ilość nieczłonków, którzy zaproszeni nie zostali, Zarząd zrobił jeszcze takie zaproszenia na piśmie i danym osobom doręczył, po czym one zostały wpuszczone. To świadczą Matejczyk i Konrad Karuga.

Oskarżeni Popieliński, Filla i Zagorski tworzyli zarząd stowarzyszenia. Oni mieli obowiązek zgłoszenia policji tejże publicznej zabawy w przepisany terminie i wystarania się o potrzebne zezwolenie do tańca.

Str.174

II. Podczas zabawy odśpiewało około 30-40 osób na scenie sali z stowarzyszeniem orkiestry kilka pieśni, w tym jak zeznali wdowa Raczkowa, górnik Kaczmarek i ślusarz warsztatowy Waniek, jakoteż oskarżeni Alfons Lippich, Kremiec, Kluczniok i Salotta, pieśń "Jeszcze Polska nie zginęła" lub, jak Popieliński, Jan Filla i Bronisława Badura podają, pieśń "Rozproszone po wszym świecie", której trzecia zwrotka zaczyna się początkowymi wierszami pieśni pierwszej. Obie pieśni są w wysokim stopniu podburzającymi pieśniami bojowymi, w których wzywa się do zbrojnego powstania dla politycznej wolności i niepodległości Polski. Jak zwłaszcza ustalono wyrokiem Izby Karnej w Gliwicach z dnia 22 sierpnia 1908 r. 7 J 658/07 fol. 216 231 i w Bochum z dnia 5 lipca 1909 - 2 J 127/09 naruszają one § 130 K.K. Nadto miano śpiewać jeszcze dwie następujących pieśni o takich samych tendencjach: "Bartoszu, Bartoszu", zakazaną wyrokiem Izby karnej w Poznaniu z dnia 9 czerwca 1910 r. /5 J 332/10 fol. 31,31v/ i "Hej strzelcy wraz", zakazaną wyrokiem Izby karnej w Poznaniu z dnia 20 sierpnia 1902 - 6 M 277/02 fol. 96,97.

Oskarżeni, którzy nie mogli nie znać podburzającego charakteru pieśni jak również okoliczności, iż chodzi tu o publiczną zabawę, stali się winnymi naruszenia § 130 K.K. W śpiewaniu uczestniczyli oskarżeni ad 2 i 5 - 27, jak wynika z zeznań Jana Filla, Alfonsa Lippicha, Salacinej, Kluczniokówny i Kremcówny jakoteż Dworoka.

Z członków zarządu śpiewał Jan Filla, ale także Popieliński i Zogorski są odpowiedzialni, ponieważ śpiewano oczywiście za ich wiedzą i wolą. Jan Filla jeszcze tydzień przed imprezą przesrzedzał Popielińskiego, przed pozwoleniem na śpiewanie pieśni wzgl. zwrotki "Jeszcze Polska nie zginęła".

Dowody:

I. Zeznanie Popielińskiego do protokołu sądowego z dnia 28 lipca 1911 r. /fol.26/,

II. Świadkowie:

1. Wdowa Julia Raczkowa w Frydenshucie fol.77,
2. górnik Józef Kaczmarek w Czarnym Lesie fol.82,
3. ślusarz warsztatowy Wilhelm Waniek w Rozbarku fol. 145,
4. Leopold Matejczyk w Bytomiu G.Sl., ul.Piekarska 72 fol. 142,
5. kowal Fr. Karuga w Rozbarku, ul. Wielko-Dąbrowska fol. 142,
6. górnik Karol Tondera w Zabrze-Północnym, ul. Piaskowa 8 fol. 151,
7. muzyk Paweł Suchy w Świętochłowicach fol. 132.

III. następujące akta:

1. Prokuratury w Gliwicach 7 J 658/07,
2. " w Poznaniu 6 M 277/2 i 5 J 332/10,
3. " w Bochum 2 J 127/09.

Wnosi się:

o wszczęcie postępowania głównego przeciwko oskarżonym oraz odbycie rozprawy i wydanie wyroku przed Izba Karną Królewskiego Sądu Okręgowego w Bytomiu na G.Sl.

/-/ Recke.